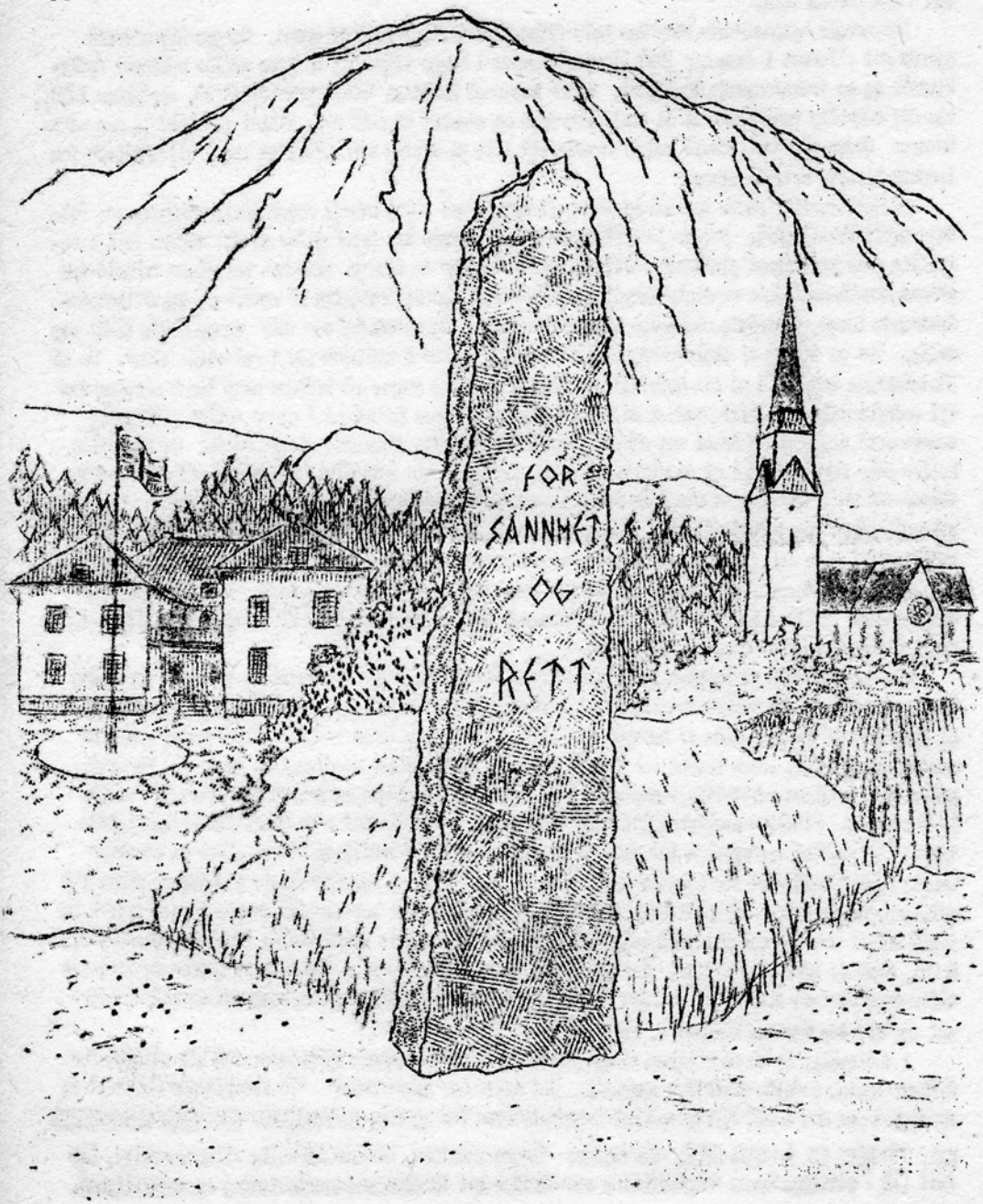
FOR
SANNHET
OG
RETT

FOR SANNHET OG RETT.

Vårt folk kjemper i dag mer enn noen sinne siden 9. april 1940 en fortvilet kamp for å hevde sannhet og rett mot tyskernes og quislingenes hensynsløse forsøk på endelig å få døyvet rettsfølelsen i det norske folk.

Den norske hjemmefronts kamp har hele tiden vært ført på rettens grunn. Norges Høyesterett gjorde det allerede i desember 1940 klart at kampen i Norge ville bli en kamp mellom nedarvet rettskjensle og en framstormende lovløshet. Etter Nasjonal Samlings "maktovertagelse" 25. september 1940, ble det temmelig fort klart at de gamle begreper om sannhet og rett ikke gjaldt for landets nye makthavere. Under sådanne forhold kunne Høyesterett ikke gi staten sin autoritet ved å bli sittende som landets høyeste rettsinnstans.

Da Høyesterett trådte av, kom kirken helt konsekvent til å overta Høyesteretts oppgave som folkets rettssamvittighet. Det er jo kirken som gjennom tusen års oppdragelse av det norske folk i vesentlig grad har formet gjellende rettsoppfatning. Under de stadig stigende rettsløse forhold med gatens skrekk-regimente av statsbeskyttet hirdpøbel og med utferdigelse av retts- og samvittighetskrenkende lover, opptrådte nå kirken med en fryktløshet og autoritet som ikke mange hadde tenkt seg mulig. Den ga folket et skole-eksempel på hvorledes en har å forholde seg i rettsløse tider. Da så statsmaktene begynte å gå til hatefulle og dels dramatiske angrep på kirkens menn for å skremme dem til underkastelse, samtidig med at de hånlig ignorerte deres forsøk på å gjøre retten gjellende, svarte også disse med å frasi seg enhver forbindelse med den nåværende statsledelse. Kirken ville heller ikke være med på å gi en statsledelse av gangsters sin autoritet, ved å opprettholde forbindelsen med dem. For det norske folk ble selvsagt denne dåd en ytterligere manifestasjon av den konsekvente linje som folket må følge i kampen mot tyranniet. Også prestene så helt bort fra den personlige risiko de løp ved å stemple staten som en røverstat. Presteskapet ble truet med å skulle anklages for høyforrederi, likesom det nå for alvor kom fart i avskjedigelsene, forvisningene og fengslingene, hvilket har ført både til lidelse og død. Biskop Berggrav ble fengslet og sitter den dag i dag under den strengeste bevoktning.

Nye menn overtok nå kirkens ledelse og dermed den av Høyesterett og rikets biskoper opptrukne linje, når det gjaldt folkets stilling til lovløsheten. Den såkalte kirkeledelse presiserte gang på gang overfor myndighetene at hensynet til lov og rett gikk foran et hvilket som helst krav fra statsmaktenes side, enten kravet var ledsaget av hyrdetoner eller av djevelske trusler. De siste saker kirkeledelsen beskjeftiget seg med var arbeidsmobiliseringen og arbeidstjenesten for de 17-18 års piker. På disse punkter holdt hele folket atter på å gli inn i en uhørt samvittighetskonflikt. Spørsmålet var om en - for den uhørte risikos skyld - skulle gi etter, eller om en atter skulle våge å hevde hva der kjentes som sant og rett. Hallesby og Hope valgte å sende et skriv til quisling, hvilket ikke etterlot noen tvil om hvilket standpunkt som var det eneste forsvarlige å ta i spørsmålet om arbeidsmobiliseringen. Begge to ble naturligvis øyeblikkelig fengslet og sendt til Grini, hvor de fremdeles sitter. Men den eneste holdbare linje i en tid full av terror og vold var atter presisert og stukket ut som den eneste vei der fører fram i folkets kamp mot nazistenes forakt for alt som har med sannhet og rett å gjøre.

I spørsmålet om de unge piker er det blitt sendt ut veiledende sirkulære, som gir uttrykk for kirkens mening i dette alvorlige spørsmål. Det heter her blant annet: "Vi innskjerper den rett om myndighet som Gud i det fjerde bud har overdratt hver far og mor, EN MYNDIGHET SOM INGEN MENNESKELIG MAKT HAR RETT TIL Å FRATA DEM". Og videre: "Ingen innstans, hverken kirkelig eller verdslig, har rett til å påtvinge barna en påvirkning som strider mot foreldrenes overbevisning og samvittighet.

Kjenner foreldrene denne rett krenket, tvinges de inn i den sværeste samvittighetsnød og har ikke annet å gjøre enn å adlyde Gud mer enn mennesker".

Den klare parolen som ligger i denne kraftige uttalelse om foreldrenes rett - og dermed plikt - mot all vilkårlighet fra makthavernes side gjeller også under den tilspissede situasjon vi for tiden befinner oss i med hensyn til dette spørsmål. Kirkens syn på dette spørsmål ER IKKE UNDERGÅTT NOEN FORANDRING - selvsagt ikke. Et moralsk standpunkt gjeller under alle forhold. Kirkens prester råder fremdeles foreldrene til å hevde sin foreldremyndighet og kjenne sitt foreldreansvar overfor sine unge døtre, og de gjør ingen hemmelighet av sitt syn.

Også politiet har vist at de kjenner Høyesteretts og kirkens linje som forpliktende for seg. Politifullmektig Gunnar Eilifsens faste holdning, da han nektet å medvirke til gjennomførelsen av loven om de unge pikers Arbeidstjeneste - en lov som folkets nedarvede rettsfølelse kjente som et klart overgrep og som til overflod kirken hadde stemplet som en uhørt krenkelse av samvittighetens soleklare rett - vil for all framtid stå som en ærefull og manende bauta, ikke bare for det norske politi, men også for hele det norske folk. Slik skal det handles i et land hvor sannhet og rett sitter i høysetet! Eilifsen gjorde egentlig bare hva Høyesteretts medlemmer hadde gjort før ham - nektet å medvirke til ulovlighet i lovens navn. Og han trakk egentlig bare konsekvensen av kirkens standpunkt i den spesielle sak han falt på, arrestasjon av unge piker for A.T. Eilifsens holdning viser at også politiet er villige til framfor alt å gå samvittighetens og rettens vei. For en politimann med moralsk holdning vil det selvsagt aldri kunne bli tale om å "utføre enhver ordre som blir gitt". Hvis tyskerne og quislingene, med den motbydelige landsforreder Jonas Lie og den hysteriske Askvig i spissen, regner med at de skal få politiet til å gjøre dette, da må de virkelig regne med at det øvrige politi er av en annen støpning enn politifullmektig Eilifsen - og av en annen støpning enn Høyesterett og Kirkens menn, ja, enn storparten av det norske folk. Det vil nok vise seg at politiet vil komme til å gjøre slike forhåpninger til skamme.

Imidlertid bruker quislingmyndighetene ordren til politiet om å arrestere de unge piker, hvis foreldre har nektet dem å dra til de nazistiske arbeidsleire, som en prøveballong for å få klarhet over om ikke både politiet og foreldrene nå skal være blitt mere villige til å la både rett og samvittighet fare. Framgangsmåten vil bli at politiet pålegges å hente de unge piker og bringe dem til en eller annen arbeidsleir. Hvis foreldrene nekter, skal faren arresteres, foruten at piken selvsagt allikevel blir tatt.

Til denne aktuelle trusel er bare å si at kravene til vårt folks moralske kraft og besluttsomme vilje visselig øker etter hvert. I tur og orden får stadig nye grener av befolkningen anledning til å vise ektheten av sin norske mentalitet og hvor forpliktende rettens og samvittighetens bud virkelig er for dem. Den som applauderer andres innsats, må selv være villig til å gjøre sin plikt når turen kommer til ham. Ingen har lov til å svikte sin plikt. Ingen front kan holdes uten ofre. Det gjeller også hjemmefronten.

I en krig er det ikke alles sak å bli med på seiersparaden. Vi må nå mer enn noen sinne gjøre oss klart at vi ER i krig - mot Tyskland og mot nazismen. Og vi må gjøre oss det klart at denne kamp i stigende grad vil komme til å kreve mer og mer betydelige ofre av oss alle - ikke bare av enkelte grupper, men av den enkelte person. Vi må være villige til personlig å yte disse ofre som kampen måtte kreve. Mange kan da komme til både å lide og falle på den norske hjemmefronts slagmark, kanskje fler enn hittil. Men det gror bautaer etter de som stuper, og disse bautaer forplikter og maner til dåd for den som lever igjen inntil rettens dag atter gryr over Norge.

vvv vVv vvv